SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:759

av Anna af Sillén och Alexandra Anstrell (båda M)

En modernare preskriptionslagstiftning och stärkt skydd för bostadsrättsföreningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förkorta den allmänna preskriptionstiden för kommersiella fordringar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bostadsrättsföreningars och liknande föreningars skydd mot gamla betalningskrav genom att se över möjligheten att låta dessa omfattas av en kortare preskriptionstid för konsumentliknande fordringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ett modernt och väl fungerande rättssystem måste präglas av rimlighet, rättssäkerhet och förutsägbarhet. Det gäller inte minst de regler som styr hur länge företag och andra juridiska personer kan krävas på betalning för gamla fordringar. Dagens preskriptionslagstiftning innebär att sådana krav i många fall kan framställas upp till tio år efter att en fordran uppkommit, och ännu längre om preskriptionen avbryts. Det finns skäl att ifrågasätta om denna ordning är ändamålsenlig i dagens samhälle.

Enligt preskriptionslagen är den allmänna preskriptionstiden tio år, medan fordringar som avser varor och tjänster som näringsidkare tillhandahållit konsumenter för enskilt

bruk som huvudregel preskriberas efter tre år. Skillnaden innebär att företag och föreningar kan ställas inför betalningskrav som avser förhållanden mycket långt tillbaka i tiden.

Detta är särskilt problematiskt för bostadsrättsföreningar. Dessa är visserligen juridiska personer, men verksamheten skiljer sig i grunden från den som bedrivs av kommersiella företag. En bostadsrättsförenings huvudsakliga syfte är att tillhandahålla bostäder åt sina medlemmar, och styrelsearbetet sköts ofta av boende som engagerar sig ideellt. Styrelseledamöter och ekonomiska förvaltare byts ut över tid, vilket kan göra det mycket svårt att utreda om en faktura från många år tillbaka är korrekt eller redan har betalats.

Problemet förstärks av att bokföringslagens generella krav på bevarande av räkenskapsinformation är sju år. En förening kan därmed ställas inför betalningskrav som avser en tidpunkt för vilken det inte längre finns någon skyldighet att bevara det ursprungliga bokföringsunderlaget. Det skapar en obalans mellan den som framställer kravet och den som förväntas kunna bestrida det.

Risken är också att långa preskriptionstider kan utnyttjas av oseriösa aktörer som framställer svårkontrollerade krav långt efter att en vara levererats eller en tjänst utförts. För en liten bostadsrättsförening kan det vara både tidskrävande och kostsamt att hantera sådana krav, även när de saknar grund.

Det finns därför anledning att se över om bostadsrättsföreningar och liknande föreningar bör ges ett starkare skydd, exempelvis genom att låta vissa typer av fordringar omfattas av en treårig preskriptionstid motsvarande den som gäller för konsumentfordringar. Ett sådant skydd bör i första hand avse föreningarnas löpande inköp av varor och tjänster, snarare än större och mer komplexa kommersiella åtaganden.

Samtidigt finns det skäl att se över den generella tioåriga preskriptionstiden för kommersiella fordringar. I ett samhälle där ekonomiska transaktioner i allt högre grad sker digitalt och där möjligheterna till effektiv fakturering och uppföljning är goda bör det normalt inte behöva gå många år innan ett betalningskrav framställs.

En kortare preskriptionstid skulle kunna bidra till ökad ordning, bättre framförhållning och minskad administrativ börda. Samtidigt måste hänsyn tas till att vissa affärsförhållanden är komplexa och att legitima fordringar kan behöva hanteras under längre tid, exempelvis vid utdragna avtals- och rättstvister.

En möjlig modell att överväga är den som återfinns i Unidroits internationella principer för kommersiella avtal. Där tillämpas en ordinarie preskriptionstid på tre år från det att borgenären känner till eller borde känna till de omständigheter som ligger till grund för fordran, med en yttersta preskriptionstid på tio år som utgångspunkt. En sådan modell skulle kunna ge en bättre balans mellan behovet av att fordringar regleras inom rimlig tid och borgenärers rätt att få betalt för legitima krav.

Vid en svensk översyn behöver även reglerna om preskriptionsavbrott, undantag för särskilda fordringar och möjligheten att tillvarata rättigheter vid pågående tvister beaktas.

Det är rimligt att den som har en fordran också tar ansvar för att framställa sitt krav inom överskådlig tid. Lika rimligt är det att företag, bostadsrättsföreningar och andra juridiska personer ska kunna känna trygghet i att gamla och svårkontrollerade betalningskrav inte kan aktualiseras hur långt efteråt som helst.

En modernisering av preskriptionslagstiftningen skulle kunna stärka rättssäkerheten, minska onödig administration och skapa bättre balans mellan borgenärers och gäldenärers intressen. Inte minst skulle ett särskilt skydd för bostadsrättsföreningar bidra till större trygghet för de människor som ideellt tar ansvar för förvaltningen av sina gemensamma bostäder.

Anna af Sillén (M) *Alexandra Anstrell (M)*